

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2602

Vragen van het lid **Van Haga** (Groep Van Haga) aan de Minister van Justitie en Veiligheid over *het aansteker incident tijdens de wedstrijd Feyenoord-Ajax* (ingezonden 7 april 2023).

Antwoord van Minister **Yeşilgöz-Zegerius** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 15 mei 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 2428.

Vraag 1

Bent u bekend met het aansteker incident tijdens de wedstrijd Feyenoord-Ajax en met feit dat voetbalvandalisme en spreekkoren weer dreigen toe te nemen?¹

Antwoord 1

Ja, ik ben bekend met het aansteker incident tijdens de wedstrijd Feyenoord-Ajax. Het bekogelen van spelers en andere vormen van vandalisme tijdens wedstrijden in en buiten stadions is niet normaal. Dat geldt ook voor alle vormen van discriminerende spreekkoren. Dergelijk publiek hoort niet thuis in stadions.

Op dit moment kan nog niet worden gesteld dat voetbalvandalisme en spreekkoren dreigen toe te nemen. Na afloop van het voetbalseizoen wordt de veiligheidsmonitor met cijfers over voetbalvandalisme gepubliceerd. Dit geeft een breder beeld over de ontwikkelingen.

Vraag 2

Bent u bekend met de initiatiefnota «Voetbal weer een feest voor iedereen!»?^{2, 3}

Antwoord 2

Ja, ik heb kennis genomen van de initiatiefnota van de leden De Mos (PVV), Van Dekken (PvdA) en Çörüz (CDA).

¹ NOS, 5 april 2023, Afschuw over nieuw «dieptepunt» in de Kuip: «Schandalig gedrag» (<https://nos.nl/artikel/2470323-afschuw-over-nieuw-dieptepunt-in-de-kuip-schandalig-gedrag>).

² Het Parool, 28 mei 2012, PvdA, PVV en CDA gaan Voetbalwet aanscherpen (<https://www.parool.nl/nieuws/pvda-pvv-en-cda-gaan-voetbalwet-aanscherpen~bb372e82/>).

³ Kamerstuk 33 281, nr. 2.

Vraag 3

Kunt u duiden waarom tal van goede voorstellen uit deze initiatiefnota geen concrete uitvoering hebben gehad?

Antwoord 3

Met de initiatiefnota (2011–2012) hebben de leden De Mos, Van Dekken en Çörüz waardevolle suggesties gedaan in de strijd tegen voetbalvandalisme, waarbij enerzijds de goedwillende supporters worden gekoesterd en anderzijds de raddraaiers stevig worden aangepakt. Zoals mijn ambtsvoorganger in de reactie op de initiatiefnota heeft vermeld zijn de vervolgens aangescherpte maatregelen en gemaakte afspraken met de betrokkenen partijen mede geïnspireerd door de initiatiefnota.⁴ Niettemin werden in de afgelopen jaren maatregelen continu aangescherpt ter versteviging van de aanpak tegen voetbalvandalisme. Zoals recentelijk nog naar aanleiding van het aansteker incident waarnaar in de eerste vraag wordt verwezen. Het is een voortdurend proces waarbij continu geëvalueerd en bekeken wordt of en welke aanscherpingen nodig zijn. In de afgelopen jaren zijn dan ook tal van de goede voorstellen in uitvoering gebracht. Bij de beantwoording van de andere vragen hieronder zal nader uiteen worden gezet hoe hieraan invulling is gegeven. In 2021 is de voetbalwet geëvalueerd, waaruit bleek dat het huidige instrumentarium er is, maar beter toegepast moet worden.⁵

Vraag 4

Wat is de uitvoering van de suggestie tot hogere straffen, forse uitbreiding van gebieds- en stadionverboden? Kunt u een gedetailleerd antwoord geven?

Antwoord 4

In de initiatiefnota wordt het voorstel gedaan om de strafeis met 200 procent te verhogen. Ik onderstreep het belang dat voetbalvandalisme- en geweld hard moet worden aangepakt. Supporters die zich misdragen kunnen op dit moment rekening houden met een strafverhoging van 50 procent en als het een vuurwerkdelict betreft zelfs 200 procent. Zo heeft een Ajax supporter voor het gooien van een mortierbom drie jaar celstraf opgelegd gekregen.⁶ Zoals toegezegd in de Kamerbrief van 17 april jl. wordt verkend of een stevigere rol voor het strafrecht model nodig is. Ten behoeve daarvan ben ik in gesprek met deskundigen en met de Engelse autoriteiten om te spreken over het Engelse model en hoe we kunnen leren van de ervaringen uit Engeland en een aantal andere landen.

Gezien de menigte tijdens voetbalwedstrijden is het soms lastig om daders te identificeren. Per 1 maart jl. heeft de KNVB de licentie-eisen aangescherpt voor wat betreft de kwaliteitseisen ten aanzien van camera's, waardoor alle clubs worden verplicht om over kwalitatief goede camera's te beschikken. Dit zal, in lijn met de zorgen van de initiatiefnemers, ten goede komen aan het vergroten van de pakkans en het effectief opsporen en identificeren van de daders.

Verder hebben de initiatiefnemers een aantal suggesties gedaan voor de uitbreiding van stadion- en gebiedsverboden. Allereerst hebben de initiatiefnemers een voorstel gedaan voor het strafrechtelijk opleggen van een stadionverbod. In de huidige situatie kan op grond van artikel 14c en artikel 38v van het Wetboek van Strafrecht al een strafrechtelijk stadionverbod opgelegd worden. Middels artikel 14c kan het stadionverboden worden gevorderd in de vorm van een bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke straf en middels artikel 38v wordt een stadionverbod geëist in de vorm van een vrijheid beperkende maatregel. Over een strengere aanpak van voetbalvandalisme en voetbal geweld zijn ook afspraken met ketenpartners gemaakt. Waar mogelijk doet het OM zaken tegen voetbalvandalen via de ZSM-aanpak binnen een week af en past bij voetbal gerelateerd geweld snelrecht toe. Verder hebben de initiatiefnemers een voorstel gedaan om een strafrechtelijk opgelegd stadionverbod automatisch een landelijk gebiedsverbod te laten zijn, met al dan niet een meldplicht. Het OM vordert ter terechtzitting

⁴ Kamerstuk 2011/2012, 25 232, nr 61

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/12/17/ek-bijlage-6-tk-aanbieding-evaluatie-wet-maatregelen-bestrijding-voetbalvandalisme-en-ernstige-overlast>

⁶ Ajax-fan krijgt celstraf van drie jaar voor gooien zware vuurwerkbom | Nederlands voetbal | AD.nl

betreffende voetbal gerelateerd geweld tegen personen of goederen of racistisch, discriminerend gedrag naast een taakstraf of gevangenisstraf een rechterlijke vrijheidsbeperkende maatregel (art. 38v Wetboek van Strafrecht) inhoudende een gebieds-/stadionverbod met eventueel een meldplicht. In sommige gevallen wordt zodoende al invulling gegeven aan de voorstel van de initiatiefnemers. In geval van een strafrechtelijk stadionverbod is het uitgangspunt dit zoveel mogelijk te combineren met een meldingsplicht. In geval van recidiverende voetbalvandalen neemt de noodzaak van een meldingsplicht toe. Onder recidiverende voetbalvandalen worden ook degenen verstaan die eenmaal of meermalen een civielrechtelijk stadionverbod (huisvredebreuk) hebben overtreden.

Ter ondersteuning van de vordering aan de rechter tot het opleggen van een stadionverbod kan de officier van justitie in het kader van de Wet bestrijding voetbalvandalisme en overlast zijn bevoegdheid tot het opleggen van een gedragsaanwijzing ter beëindiging van ernstige overlast inzetten. Mogelijkheden die art. 509hh Wetboek van Strafvordering biedt zijn het opleggen van een gebiedsverbod in de vorm van een strafrechtelijk stadionverbod met daaraan gekoppeld een meldingsplicht, verplicht contact met de hulpverlening of een contactverbod met (een) bepaalde perso(o)n(en). Deze gedragsaanwijzing loopt vooruit op de strafrechtelijke afdoening door de rechter; de wetgever heeft daarmee de mogelijkheid gecreëerd om een lik-op-stukreactie te geven.

Het automatisch opleggen van een landelijk gebiedsverbod met al dan niet een meldplicht bij het opleggen van een strafrechtelijk stadionverbod alsmede het uitbreiden van een gebiedsverbod voor alle voetbalwedstrijden in Nederland en grote evenementen is niet in alle gevallen proportioneel en een te grote ingreep op de persoonlijke levenssfeer, wat maakt dat een individuele afweging hierin noodzakelijk is.

Ook wordt in de nota gepleit voor een strengere aanpak van *first offenders*. Begin 2015 is de Wet bestrijding voetbalvandalisme en overlast aangescherpt. Met de wijziging is het voor burgemeesters mogelijk gemaakt *first offenders*, die zich ernstig hebben misdragen waardoor de openbare orde verstoord is, een forse maatregel op te leggen. Elk incident betreft maatwerk, waarin een afweging wordt gemaakt welke straf of maatregel het meeste effect zal hebben.

Middels de ontwikkeling van een app, de digitale meldplicht, wordt bijgedragen aan het voorkomen dat relschoppers (al dan niet met een stadionverbod) opnieuw onrust veroorzaken in en rondom stadions. Een zwaarwegende en ingrijpende maatregel als een enkelband, zoals voorgesteld in de initiatiefnota, acht ik in dit geval voor niet nodig, aangezien met een digitale meldapp hetzelfde doel wordt bereikt.

Vraag 5

Wat is de uitvoering van de suggestie dat relschoppers hun stad niet mogen uitreizen tijdens uitwedstrijden en dat ze een meldplicht of een enkelband zouden krijgen? Kunt u een gedetailleerd antwoord geven?

Antwoord 5

Er zijn al mogelijkheden om te voorkomen dat relschoppers ook overlast veroorzaken bij uitwedstrijden in het buitenland.⁷ Een stadionverbod op basis van de standaardvoorwaarden van de KNVB is geldig in het buitenland vóór, tijdens en na afloop van een voetbalwedstrijd of voetbalevenement waaraan een BVO of een vertegenwoordigend elftal van de KNVB deelneemt. Een stadionverbod is zodoende geldig voor wedstrijden van de club dat deelneemt aan een Europese competitie.

Verder kan de officier van Justitie onder de voorwaarden van artikel 509hh van de Wetboek van Strafvordering een verdachte een gedragsaanwijzing in de vorm van een meldplicht geven, die dus ook van betekenis kan zijn bij het uitreizen naar een wedstrijd in het buitenland. Op dit moment wordt daarmee uitvoering gegeven aan de suggestie relschoppers niet uit te laten reizen. Ook loopt momenteel een onderzoek vanuit het WODC waarbij nog nadrukkelijker gekeken wordt naar overdraagbaarheid sancties tussen Nederland en België.

⁷ Aangangsel Handelingen, vergaderjaar 2014–2015, nr. 1914

Vraag 6

Hoe vaak hebben rechters hoge boetes opgelegd aan voetbalvandalen en wat bedraagt de hoogte van die boete? Kunt u een gedetailleerd antwoord geven?

Antwoord 6

Pas na afloop van het voetbalseizoen worden alle cijfers gepubliceerd die antwoord geven op deze vraag.

Vraag 7

Wat is er terechtgekomen van het idee om de Voetbalwet breder dan alleen voetbal te trekken, zodat degene die in de fout gaat bij een wedstrijd ook niet meer naar een groot dancefeest of ander evenement mag? Kunt u een gedetailleerd antwoord geven?

Antwoord 7

Het automatisch breder trekken van de Voetbalwet, zodat degene die in de fout gaat bij een wedstrijd ook niet meer naar een groot dancefeest of ander evenement mag, leidt tot situaties die niet proportioneel en een te grote ingreep op de persoonlijke levenssfeer zijn, zoals toegelicht in vraag vier.

Vraag 8

Deelt u de mening dat u naast meehuilen met de wolven in het bos vooral aan de slag moet met oplossingen die in de initiatiefnota tegen voetbalvandalisme zijn aangedragen? Zo ja, kunt u in uw antwoord aangeven wat u concreet gaat doen?

Antwoord 8

Ik ben, zoals ik in mijn brief van 17 april jl. heb aangegeven, van mening dat het beschikbare instrumentarium, zowel civielrechtelijk, bestuursrechtelijk als strafrechtelijk, om voetbalvandalisme effectief aan te pakken nóg strakker, nóg consequenter en nóg steviger moet worden toegepast om te voorkomen dat wedstrijden worden verstierd door asociaal gedrag. Hierbij ligt de grootste verantwoordelijkheid bij de clubs. De afgelopen wedstrijden laten zien dat de maatregelen goed worden toegepast. Veel wedstrijden zijn stilgelegd en, indien nodig, gestaakt. Niet alleen tijdens en achteraf, maar met name ook ervóór moeten maatregelen worden getroffen. Enerzijds door nog duidelijker te maken wat de consequenties van zulk gedrag zijn. Ik ben met de KNVB, gemeenten, politie en het Openbaar Ministerie in gesprek hoe we beter en breder inzichtelijk kunnen maken wat de consequenties van dergelijk asociaal gedrag zijn. Anderzijds doordat supporters en spelers elkaar op zulk gedrag blijven aanspreken en om ervoor te zorgen dat de regels die we met elkaar hebben afgesproken, ook in de praktijk goed werken en worden ingezet. Hier geven we in intensieve samenwerking binnen de regiegroep Voetbal en Veiligheid en in nauw contact met supporters invulling aan. Ik zal daarbij ook kijken of, en zo ja hoe, er in ons model een stevigere rol voor het strafrecht kan komen. Ten behoeve daarvan ben ik in gesprek met deskundigen en met de Engelse autoriteiten om te spreken over het Engelse model en hoe we kunnen leren van de ervaringen uit Engeland en een aantal andere landen.